

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. c)
Istorie

Varianta 6

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

А. „Становници двеју држава [Молдавија и Влашка] (Moldova și Țara Românească) знали су [...] да сачињавају један те исти народ, са заједничким пореклом, језиком, вером, традицијом и културом, и да су раздвојени једино политичким границама, које нису они одредили, и [...] да Румуни из Трансилваније (Transilvania) су део истог народа, једино што они [...] нису могли учествовати у руковођењу сопствене државе. Због тога, вође Румуна су одлучиле да први корак је уједињење двеју држава изван Карпата (Carpaților) [...]. На унутрашњем плану није био потребан превелики напор, пошто воља за уједињење је била јасна и изражавала се путем *националне партије* [...]. Теже је било убеђивање великих сила у вези са уједињењем. Ову дужност су преузели револуционари из 1848., прогнани на Запад од стране старих режима који су се вратили на власт, нарочито режим из Букурешта (București). Они су основали румунска лобирања (групе за подршку) [...] у Енглеској, Пруској, а нарочито у Француској, у Паризу. Николаје Балческу (Nicolae Bălcescu), К.А. Росети (C. A. Rosetti), Думитру Братијану (Dumitru Brătianu) и други били су чланови европских демократских комитета [...] и размишљали су о бољој судбини свих европских нација.”

(I.A. Pop, *Istoria ilustrată a românilor pentru tineri*)

Б. „Скупштина ад-хок из Молдавије отпочела је активност 4 октобра 1857. док она из Влашке 12 октобра. У радовима скупштина преовладали су унијонисти - Михаил Когалничану (Mihail Kogălniceanu) и Александар Јоан Куза (Alexandru Ioan Cuza) у Јашиу (Iași), К.А.Росети, браћа Голеску (Golescu) и Думитру Братијану у Букурешту [...]. Обе скупштине ад-хок, она од 19 октобра из Молдавије и она од 21 октобра из Влашке, усвојиле су одмах резолуције које су позивале на уједињење, аутономију, неутралност, заједничку гаранцију новог поретка од стране сила.

Посланици су желели, такође, да расправљају и о другим важним питањима. У Молдавији, они су отпочели жестоку расправу у вези са будућим политичким и економским организовањем државе [...]. Расправа о аграрном питању је истакла велики раздор међу унијонистима. [...] У [...] Влашкој, скоро сви унијонисти [...] желели су да избегну озбиљну расправу о економским и друштвеним питањима, пошто су били [...] свесни о разликама њихових ставова о аграрном питању и о демократизацији политичког живота и плашили се да раздор у њиховим редовима, у овој фази, може спречити остваривање уједињења.”

(K. Hitchins, *Români, 1774-1866*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените једну велику силу наведену у извору **А**. **2 бода**
2. Одредите, из извора **Б**, информацију која се односи на резолуције скупштина ад-хок од 1857. **2 бода**
3. Наведите две политичке личности на које се односе извор **А**, односно извор **Б**. **6 бодова**
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који тврди да унијонисти су желели да избегну расправу о економским и друштвеним питањима. **3 бода**
5. Напишите једну везу узрок-последица између две информације из извора **А**, назначивши улогу сваке понаособ (*узрок*, односно *последица*). **7 бодова**
6. Представите друге две историјске чињенице које су допринеле стварању румунске државе, у првих шест деценија XIX-ог века, осим оних на које се односе дати извори. **6 бодова**
7. Наведите једно обележје Устава из 1866 усвојеног у румунској држави. **4 бода**

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Након војних искуства у Србији, Хрватској, и у грофовији Милана, Јанко Хуњади (Iancu de Hunedoara) постаје војвода Трансилваније (Transilvaniei) 1441., а од 1446. и гувернер (регент) Угарске. [...] Године 1442, војвода је поразио покушај Турака да продру у Трансилванију и стекао је победу на горњем току реке Јаломице (Ialomiței) [...]. Између новембра 1443. и јануара 1444. отпочиње «дуги поход» против Османлија на Балканском полуострву, све до Адријанопоља. Јанко Хуњади учествовао је у битци код Варне 10 новембра 1444., коју су хришћани изгубили [...].

Најсјајнија победа Јанка Хуњадија остаје она код Београда 22 јула 1456., победа која, након три године од пада Константинопоља, зауставиће за 70 година турско напредовање према централној Европи. Тврђава је под опсадом између 4 и 21 јула 1456. Турци покушавају блокирање тврђаве и са Дунава (Dunăre), али њихова флота је поражена од флоте Јанка Хуњадија 14 јула, што је пружио прилику гарнизону да прими појачање. Дана 21-22 јула, султан је отпочео општи напад који је одбијен, а контранапад Јанка Хуњадија је проузроковао бегство Турака. [...] Победа из 1456 допринела је дизању морала Европе након пада Константинопоља. [...]

Напоре Јанка Хуњадија је наставио Влад Цепеш (Vlad Țepeș), владар Влашке (Țării Românești). [...] У зиму 1461-1462 напао је турска утврђења јужно од Дунава. [...] Године 1462 одбија да плаћа данак Турском царству. Као последица, султан Мехмет II продире са снажном војском у Влашку. [...] Влад Цепеш, који није имао довољно војске [...], пожелео је, уместо отвореног сукоба, изненадне нападе, у којима је био веома вешт. ”

(I. Bulei, O istorie a românilor)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените војводу Трансилваније наведен у извору. **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Наведите владара Влашке и један узрок сукоба са Турцима, на који се односи дати извор. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације о војним акцијама у периоду 1442-1444. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење о битци код Београда, подржавајући га са две информације из извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, тврдњу да у XIV-ом веку су организоване централне институције у ванкарпатском простору. (Бодује се представљање историјског догађаја и употреба појмова који изражавају узрочност и закључак). **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о политичким праксама усвојених у Румунији (România) у XX-ом веку, имајући у виду:

- напомену једног аспекта о Уставу Румуније из 1923, односно о Уставу Румуније из 1938;
- напомену тоталитарне идеологије наметнуте у Румунији и представљање једне тоталитарне политичке праксе усвојене од стране румунске државе, у првој половини XX-ог века;
- напомену двају предвиђања Устава румунске државе, усвојене 1965.;
- формулисање мишљења о политичким праксама усвојених у Румунији у последњој деценији XX-ог века и подржати га једном историјском чињеницом.

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура** есеја, представљање **везе узрок-последица**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.